

Kulturutskottets betänkande

1982/83:32

om huvudmannaskapet för Prins Eugens Waldemarsudde

Motion

I motion 1982/83:1319 av Elisabeth Fleetwood (m) yrkas att riksdagen anholder att regeringen skyndsammast fullföljer förhandlingarna med Stockholms kommun beträffande det delade huvudmannaskapet för Waldemarsudde.

Bakgrund

I detta avsnitt lämnas en redovisning för bakgrunden till motionsyrkandet m. m., som grundar sig främst på uppgifter som lämnats i ett tjänsteutlåtande som upprättats inom kansliet hos Storstockholmsberedningen, som är ett beredningsorgan åt kommunstyrelsen i Stockholms kommun.

Tillkomsten av Waldemarsudde, m. m.

Prins Eugen, som avled den 17 augusti 1947, hade i testamente förordnat, att egendomen Waldemarsudde med tillhörande åbyggnader, trädgårds- och parkanläggningar jämte vissa där befintliga inventarier, ävensom värdehandlingar till ett värde av omkring 850 000 kr., skulle tillfalla svenska staten. Egendomen med inventarier skall enligt testamentet bibehållas i huvudsakligen det skick, vari den befann sig vid prins Eugens bortgång, samt hållas tillgänglig för allmänheten. Avkastningen av de till staten testamenterade värdehandlingarna skall enligt 2 § i testamentet, sedan årligen en tiondel avsatts till kapitalet, användas för vård och underhåll av egendomen med inre och yttre inventarier. I 3 § i testamentet föreskrevs, såvitt här är av intresse, följande:

Det är min önskan och förhoppning, att Staten skall anförtro åt Stockholms stad att, med anlitande av enligt 2 § disponibel kapitalavkastning och genom nedannämnda styrelse såsom verkställande organ, administrera och sköta såväl byggnader och samlingar som trädgårds- och parkanläggningar.

Kungl Maj:t förklarade sig den 24 oktober 1947 å Kungl Maj:ts och Kronans vägnar mottaga ifrågavarande donation. Vidare uppdrog Kungl Maj:t, under förutsättning att Stockholms stad under de i testamentet angivna villkoren åtog sig förvaltningen av legatet, åt staden att genom en styrelse, sammansatt på sätt i testamentet anges, såsom verkställande organ administrera och sköta såväl byggnader och samlingar som trädgårds-

och parkanläggningar. Dåvarande Stockholms stadsfullmäktige beslöt den 8 december 1947 förklara att staden åtog sig att under de i prins Eugens testamente angivna villkoren förvalta prinsens donation Waldemarsudde.

Inom kommunen har ansvaret för förvaltningen av Waldemarsudde lagts på en särskild förvaltning, Styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde. Instruktionen för styrelsen har fastställts av stadsfullmäktige den 20 september 1948 och av Kungl Maj:t den 22 oktober 1948. Av styrelsens nio ledamöter är tre självskrivna. Övriga ledamöter utses av regeringen (1) och Stockholms kommun (5).

Under slutet av 1970-talet uppmärksammades att de på Waldemarsudde belägna byggnaderna var i stort behov av upprustning. Fastighetskontoret uppskattade kostnaderna i en den 22 februari 1979 upprättad upprustningsplan till minst 14 milj. kr. under en tioårsperiod. Vid en av fastighetskontoret under 1980 verkställd underhållsinventering av Waldemarsudde har kostnaderna beräknats till ca 15,5 milj. kr.

Budgeten för 1982 upptar kostnader med 3 942 000 kr. och intäkter om 1 273 000 kr. Av skattemedel tillskjuts 2.7 milj. kr. I intäktsposten har medtagits disponibel avkastning av till Prins Eugens Waldemarsudde tillhöriga kapitaltillgångar. Den disponibla avkastningen av dessa uppgick 1981 till 229 000 kr. Av kostnaderna för 1982 avsåg 725 845 kr. byggnaderna inkl. värme, el, vatten och avlopp, löpande och periodiskt underhåll m. m.

Förhandlingar, m. m.

Företrädare för kommunen sammanträffade den 31 maj 1979 med dåvarande utbildningsministern för överläggningar om hur man skulle komma till rätta med upprustningen av Waldemarsudde. Parterna kom därvid överens om att frågan skulle hänskjutas till de förhandlingar som pågick mellan staten och kommunen om kostnadsfördelning beträffande andra frågor. Man kom också överens om att kommunen utan prejudice skulle förskottera erforderliga medel för akuta åtgärder i avvaktan på överenskommelse om kostnadsfördelningen.

Frågan överlämnades sedan till statens förhandlingsnämnd och Storstockholmsberedningen. Under år 1980 överlämnades värderingar och annat material till statens förhandlingsnämnd, varvid överenskoms att staten med sina experter skulle gå igenom materialet för att parterna skulle få ett gemensamt förhandlingsunderlag.

I december 1981 lämnades från statens sida besked om att staten var villig bidra till upprustningen av Waldemarsudde. I samma månad förklarade man från kommunens sida att det borde förbli ett oförändrat kommunalt ansvar i förhållande till 1947 års beslut. Kommunen krävde också bl. a. att staten skulle ta ställning till en upprustningsplan och svara för de kostnader som bedömdes erforderliga för byggnaderna på Waldemarsudde.

Med anledning av en motion av Elisabeth Fleetwood m. fl. gav riksdagen i mars 1982 på hemställan av kulturutskottet som sin mening regeringen till känna vad utskottet anfört, nämligen att utskottet delade motionärernas uppfattning att det med hänsyn till de värden det här är fråga om är nödvändigt att full klarhet skapas om hur det ekonomiska ansvaret för Waldemarsudde skall fördelas samt att de förhandlingar i frågan som pågick borde drivas vidare med sikte på en snabb lösning (KrU 1981/82:17, rskr 1981/82:175).

I september 1982 lämnade staten ett förslag till uppgörelse av innehåll att staten skulle överta ansvaret för byggnaderna på Waldemarsuddes område och att kommunen skulle betala ett årligt belopp till staten. Här efter, den 23 november, beslutade Storstockholmsberedningen föreslå kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att återlämna förvaltningen av Waldemarsudde till staten. Ärendet remitterades till bl. a. styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde.

Vid ett sammanträde mellan finansborgarrådet och statsrådet Bengt Göransson i februari 1983 träffade dessa en preliminär överenskommelse om den framtida förvaltningen av Waldemarsudde. Därefter har man mellan förhandlingsnämnden och Storstockholmsberedningens kansli kommit överens om vissa preciseringar i fråga om statens resp. kommunens åtaganden, och förslag till ett avtal har utarbetats.

Avtalets innehåll

Avtalet innehåller i huvudsak följande.

Staten övertar fr. o. m. den 1 juli 1983 ansvaret för drift och underhåll av samtliga byggnader jämte kaj inom Waldemarsuddes område. Byggnaderna skall hållas i godtagbart skick. Kommunen svarar liksom hittills för den löpande driften av verksamheten vad avser samlingar samt trädgårds- och parkanläggningar.

Stockholms kommun skall till staten erlægga ett årligt belopp om 900 000 kr. i prisläget oktober 1982. Särskilt avtal skall träffas mellan byggnadsstyrelsen och kommunen om uthyrning av byggnaderna till kommunen. Hyrestiden skall anges till tio år. Avtalet, som undertecknats av företrädare för parterna, gäller under förbehåll att det godkänns av regeringen samt av Stockholms kommun.

Utskottet

I det föregående har lämnats en utförlig redovisning för de förhandlingar som under lång tid förts mellan staten och Stockholms kommun om det ekonomiska ansvaret för Waldemarsudde. Av redovisningen framgår bl. a. att det nu föreligger ett avtal som utarbetats vid förhandlingar mellan företrädare för parterna. Avtalet skall träda i kraft vid kommande

halvårsskifte. Avtalet gäller under förutsättning att det godkänns av regeringen samt av Stockholms kommun. Utskottet, som tidigare framhållit vikten av att full klarhet skapas om hur det ekonomiska ansvaret för Waldermarsudde skall fördelas, noterar att en lösning av denna fråga nu synes vara förestående. Med hänsyn till vad som redovisats anser utskottet att det inte är erforderligt med någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen.

Utskottet hemställer
att riksdagen avslår motion 1982/83:1319.

Stockholm den 10 maj 1983

På kulturutskottets vägnar
ING-MARIE HANSSON

Närvarande: Ing-Marie Hansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Tore Nilsson (m), Catarina Rönnung (s), Lars Ahlmark (m), Karl Boo (c), Berit Oscarsson (s), Gunnar Thollander (s), Jan-Erik Wikström (fp), Eva Hjelmström (vpk), Anders Nilsson (s), Stina Gustavsson (c), Håkan Stjernlöf (m), Lars Hjertén (m) och Björn Ericson (s).